

■ Cultuur

■ Economie

■ Jeugd

■ Milieu

■ Opvang en zorg

■ Over de grens

■ Recreatie

Sociaal

■ Wonen

Gilde SamenSprak

Willy Hilverda

Introductie

In het project Gilde SamenSprak helpen Nederlandstalige gildenmedewerkers allochtonen hun vaardigheid in taal en kennis van cultuur van hun nieuwe vaderland te vergroten. Gilde SamenSprak bestaat uit taalprojecten waarbij informele, persoonlijke bijeenkomsten in of vanuit de huiselijke sfeer plaatsvinden. Het project is een aanvulling op het reguliere taalonderwijs voor volwassenen.

In Zeist is Gilde SamenSprak halverwege 1999 gestart met zes begeleiders.

Na een oproep bij Vluchtelingenwerk en ROC De Amerlanden meldden zich 55 kandidaat-deelnemers aan. Momenteel werken bij Gilde Zeist ongeveer 30 begeleiders aan het SamenSprakproject.

Initiatiefnemers en vrijwilligers

Gilde SamenSprak is een initiatief van het Gilde Nederland. Mensen van 50 jaar en ouder die hun kennis en ervaring aan anderen willen overdragen sluiten zich aan bij een gilde. Ze werken gratis en in informele sfeer. Particulieren, non-profit organisaties en beginnende ondernemers kunnen gebruik maken van hun diensten.

Gilde Nederland is ontstaan, nadat in 1984 in Amsterdam een Gilde was opgericht en daarna enkele lokale gilden. Er ontstond behoefte aan samenwerking. Dit was het begin van Gilde Nederland. Tegenwoordig zijn er zeventig plaatselijke gilden. Bij negen van hen loopt het SamenSprak-project.

Motieven voor de 50-plussers om begeleider binnen Gilde SamenSprak te worden zijn dat men graag wat meer sociale contacten wil en dat men actief betrokken wil blijven bij de Nederlandse samenleving. Ook wil men zich bezighouden met taal of kennis opdoen van andere culturen. Bijna iedere 50-plusser kan meedoen. Van de begeleiders wordt alleen verwacht dat ze een goede beheersing van de Nederlandse taal hebben, enthousiast en geduldig zijn. Belangstelling voor andere culturen spreekt uiteraard in het voordeel.

In Amsterdam, Zeist en Breda draait SamenSprak al een aantal jaren. Hier zijn ook enkele knelpunten gesignaleerd. Soms is het moeilijk voor begeleiders en anderstaligen om goede afspraken te maken. Dat is geen onwil van de anderstaligen maar vindt zijn oorzaak in de cultuur. Om de begeleiders te ondersteunen in het omgaan met cultuurverschillen worden lezingen op het gebied van interculturele communicatie aangeboden.

Een ander knelpunt was, dat het voor begeleiders soms moeilijk is hun eigen grenzen te stellen. Wil je je alleen bezighouden met conversatie of wil je ook op andere terreinen ondersteuning bieden? Bij de intakegesprekken komen deze vragen tegenwoordig uitgebreid aan de orde.

Omdat de wachtlijst van anderstaligen erg groot is, heeft Gilde Zeist ervoor gekozen de begeleiding van een anderstalige een jaar te laten duren. Voor de begeleiders is het vaak moeilijk om mensen na een jaar weer los te laten. Gilde Zeist is daarom bezig andere activiteiten op te zetten om contacten tussen Nederlanders en anderstaligen te stimuleren.

Profijtgroepen

Gilde SamenSprak levert een bijdrage aan de integratie van anderstaligen in de Nederlandse cultuur. In een persoonlijke, informele sfeer vindt informele taal- en cultuuroverdracht plaats. Voor veel buitenlanders zijn deze informele gesprekken vaak de enige manier om hun nieuwe taal te oefenen. En is de begeleider vaak de enige Nederlander waarmee een regelmatig contact is. Er wordt in of vanuit de huiselijke sfeer Nederlands gesproken over alledaagse onderwerpen. Er wordt dus geen les gegeven. In Zeist worden anderstaligen geworven via het Vluchtelingenwerk en via ROC De Amerlanden.

Draagvlak

Voormalig minister van Bostel die het project financieel ondersteunde noemde de gespreksgroepen een prima aanvulling op inburgeringscursussen. Gemeenten en andere organisaties die verantwoordelijk zijn voor de integratie van allochtonen, zoals Vluchtelingenwerk, hebben veel waardering voor het project. De landelijke media hebben het project ook de nodige aandacht gegeven.

Begeleiding

Het landelijke projectteam van Gilde Nederland biedt de plaatselijke gilden de volgende begeleiding.

Ondersteuning van de projectleiders. Het projectteam begeleidt het gilde bij het voortraject, is desgewenst aanwezig bij het overleg van het plaatselijke gilde met de gemeente en andere instanties, zorgt voor de training van de plaatselijke coördinator en helpt bij het organiseren van introductiebijeenkomsten voor de begeleiders.

Informatie en promotiemateriaal. Dit bestaat uit een handboek met informatie, folders en posters, een bemiddelingsprogramma, een exemplaar van het boek 'Samenspraak' een exemplaar van het spel WAVE (van Forum).

Financiële bijdrage. Gilde Nederland draagt bij aan wervingskosten zoals advertenties. Gilde Nederland kan ook een startsubsidie geven. Maar dan moet er wel zicht zijn op gemeentelijke financiering. De landelijke subsidie is niet bestemd als structurele financiering.

De vrijwilligers die de anderstaligen begeleiden worden ook door de eigen gilden ondersteund. Voor de begeleiders organiseert Gilde Zeist een paar keer per jaar bijeenkomsten waarin ervaringen uitgewisseld worden. Ook organiseert Gilde Zeist regelmatig deskundigheidsbevorderingen, waarin bijvoorbeeld de wettelijke regelingen voor vluchtelingen uit de doeken worden gedaan.

Werkwijze

De vrijwilligers die begeleider zijn binnen het SamenSprak project stellen hun huiskamer open en spreken een aantal maanden of langer Nederlands met leergierige anderstaligen. Iedere belangstellende anderstalige krijgt een uitnodiging voor een intakegesprek. Daar wordt uitgelegd wat wel en niet kan worden verwacht. Er wordt gekeken naar de achtergrond, de behoeftes, de motivatie en het niveau van de Nederlandse spreekvaardigheid.

Voor de begeleiders worden introductiebijeenkomsten georganiseerd. Daar horen de begeleider wat van hen verwacht wordt.

De voorkeuren van de begeleiders staan centraal. Er wordt gezocht naar een geschikte match tussen vrijwilliger en anderstalige.

Begeleiders en anderstaligen worden geworven met folders. Om anderstaligen te zoeken, worden organisaties ingeschakeld die zich bezighouden met integratie van anderstaligen.

Organisatie

Gilde Nederland is een stichting. Bij het secretariaat werken twee kantoorcoördinatoren op vrijwillige basis. Tot november 2004 is een projectleider en

een co-projectleider aangesteld, die de plaatselijke gilden ondersteunt met het opzetten van het project SamenSprak.

Een plaatselijk gilde werkt met coördinatoren. Zij bemiddelen tussen de vrijwillige begeleiders en anderstalige deelnemers. De coördinatoren zijn soms werknemers van de organisatie waarbij een plaatselijk gilde is aangesloten en soms vrijwilligers; dit laatste meestal als het een zelfstandig gilde betreft.

Bij de start twaalf jaar geleden was Gilde Zeist aangesloten bij de Vrijwilligerscentrale. Na twee jaar is men een zelfstandige stichting geworden, met een eigen bestuur. Het project SamenSprak heeft een eigen projectleider. Al het werk bij Gilde Zeist wordt door vrijwilligers verricht. De wens leeft een parttime beroepskracht aan te trekken om de projectleiders te ondersteunen. Momenteel zijn hierover gesprekken gaande met de gemeente Zeist.

Financiën

In 2001 heeft Gilde Nederland, in het kader van het Grote Steden Beleid en Integratiebeleid, een subsidie ontvangen van 567.225,- voor het project SamenSprak. Met de subsidie is Gilde Nederland in de gelegenheid gesteld het project landelijk aan te bieden. Van het geld is onder meer tot november 2004 een projectleider aangesteld. De plaatselijke gilden zoeken financiële ondersteuning bij de eigen gemeentes. Er is niet veel geld nodig om het project op te zetten, het gaat vooral om administratiekosten en kosten voor zaalhuur. De meeste gemeentes zijn bereid het project financieel te ondersteunen.

Gilde Zeist ontvangt structurele subsidie van de gemeente Zeist. Het SamenSprak project wordt niet apart gefinancierd. Wel vraagt Gilde Zeist voor deskundigheidsbevorderingen apart subsidie aan bij de gemeente of bij fondsen.

Ontwikkeling

Het project SamenSprak draait nu bij negen gilden, zeven zijn bezig hun eigen taalproject om te vormen tot een SamenSprak-project. De wens is om begin 2003 twintig SamenSprak gilden te hebben. Er wordt naar gestreefd dat het project in 2004 bij alle plaatselijke gilden draait; ook in plaatsen waar thans nog geen gilde actief is.

Informatie

Brochure 'Gilde Samenspraak. Een uniek taal- en integratieproject.'

Boek 'Samenspraak' een uitgave van Gilde Amsterdam. ISBN 9064163731.

Secretariaat Gilde Nederland

postadres: Postbus 222

3500 AE Utrecht

Bezoekadres: Christiaan Krammlaan 8, Utrecht

Tel. (030) 242 28 41

E-mail gilde.nederland@wanadoo.nl

Website: www.gilde-nederland.nl

of www.seniorweb.nl/gilde

projectleider Gilde Samenspraak: Marieke van

Sprundel, mvensprundel@wanadoo.nl

co-projectleider Gilde SamenSprak: Lilian

Korteweg, lkorteweg@zonnet.nl

Vereniging voor Samenlevingsopbouw WVT

Jeroen Flamman

Initiatief

Op 21 september 1923 werd op initiatief van verschillende bewoners in Bilthoven, de Buurtvereniging "Tuindorp" opgericht. De vereniging stelde als doel het organiseren van kinderfeesten en het behartigen van de algemene belangen in de buurt. De nieuwe wijk was niet zo welkom in Bilthoven-Noord en feesten daar waren vooral bestemd voor de elite.

Na de tweede wereldoorlog werden er naast de feesten allerlei cursussen georganiseerd en algemene voorlichting gegeven.

De naam van de vereniging werd in 1954 omgezet in: Wijkvereniging Tuindorp (WVT). Vooral het behartigen van de belangen van de bewoners van Tuindorp-Bilthoven stond centraal, zowel op cultureel als op geestelijk gebied. Speciale aandacht ging uit naar het 'nuttig en aangenaam bezig houden' van de kinderen uit de buurt. Er werden cursussen voor handenarbeid en muziek georganiseerd, sportactiviteiten gehouden, en filmlezingen en kinderfeesten georganiseerd.

Ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum, werd Op 21 september 1973 de verenigingsnaam aangepast in Vereniging voor Samenlevingsopbouw WVT. Enkele jaren later werd de hoofddoelstelling geformuleerd die nu nog steeds geldt: 'vanuit en met de bevolking opzetten en bevorderen van activiteiten, die gericht zijn op een ontwikkeling tot medeverantwoordelijkheid voor het totale welzijn'. Het is een enigszins opvoedende doelstelling ontstaan vanuit een 'jaren zestig' idealisme; in de praktijk ligt het accent tegenwoordig meer op het verlenen van service en het werken aan samenlevingsopbouw. Uiteindelijk is de oorspronkelijke buurtvereniging uitgegroeid tot een welzijnsinstelling gerund door de vereniging en haar leden, beroepskrachten en vele vrijwilligers. Echt een instelling door en voor de buurt.

Betrokkenen en draagvlak

Bewoners kunnen lid worden van de vereniging en daarmee deelnemen aan de geboden activiteiten. Maar de vereniging is ook voor niet-leden toegankelijk. De meeste mensen komen in contact met de vereniging omdat ze willen deelnemen aan een cursus of activiteit uit het programma of aan een van de evenementen die ze organiseren, zoals de

Fietsvierdaagse, de Hobbytentoonstelling, de expositie "Kunst Uit Eigen Provincie" en de Kindervakantieweek.

In feite hebben alle groepen bewoners baat bij de activiteiten van de vereniging: kinderen, ouders, ouderen, gehandicapten, allochtonen. En het zijn allang niet meer alleen de bewoners uit de wijk die deelnemen aan de activiteiten.

Vrijwilligers spelen een hoofdrol binnen de vereniging. Ongeveer 175 vrijwilligers zorgen ervoor dat het werk uitgevoerd kan worden. Dit varieert van het geven van cursussen tot het inschenken van de koffie. Iedere vrijwilliger is een schakel tussen de vereniging en de leden/bezoekers.

De activiteiten

Men kan bij de vereniging terecht voor een groot educatief aanbod, cursussen over computergebruik, talen, klussen en creativiteit. Mensen van allochtone afkomst worden cursussen Nederlands geboden. Mensen met een handicap krijgen cursussen in handenarbeid. Voor kinderen zijn er speciale peuterspeelgroepen en vakantiespeeldagen. Daarnaast kunnen bewoners deelnemen aan recreatieve activiteiten, sportactiviteiten en disco's. Voorts is er een breed spectrum aan algemene dienstverlening. WVT verleent service aan bewonersgroepen door het gratis ter beschikking stellen van vergaderruimte. Men kan tegen kostprijs gebruik maken van de kopieermogelijkheden, bijvoorbeeld voor het maken van een wijkkrant. Daarnaast heeft WVT spelmaterialen en andere spullen, die tegen een kleine vergoeding gehuurd kunnen worden.

Ook voor individuele zaken kan men bij WVT terecht. Er zijn spreekuren van de wetswinkel, formulieren invullen, belastingopgave, slechthorenden, arbeidsmarkt zaken, notaris zaken en een wijkspreekuur. Veel vrijwillige deskundigen geven advies en informatie via de spreekuren over dergelijke zaken. Bovendien kan men drie maal per week terecht op het algemene WVT-spreekuur voor verenigingszaken, advies- en hulpvragen.

De vereniging biedt voorts individuele 'eerste hulp'. Daarvoor zijn professionele werkers aanwezig. Indien mogelijk spelen ze een bemiddelende rol en wordt er doorverwezen naar de officiële instanties,

zoals de gemeente, het maatschappelijk werk, de woningbouw en de politie.

Bevordering van de totale welzijn, zoals geformuleerd in de doelstelling, komt voor een belangrijk deel tot uiting in het opbouwwerk. Een speciale beroepskracht begeleidt bewonerscommissies en bewonersgroepen en bemiddelt bij sociaal-maatschappelijke problemen in de wijk. De vereniging is dus niet alleen een activiteitencentrum, maar wil ook nadrukkelijk een bijdrage leveren aan het vergroten van de leefbaarheid van wijken en buurten. Ze probeert in de gaten te houden waar en op welke wijze die leefbaarheid in het gedrang komt, waar onveilige situaties ontstaan, hoe de omgeving en woningen worden onderhouden, of er sprake van overlast is, de speelplaatsen op orde zijn, etc. In de wijken spelen bewonerscommissies de hoofdrol. Het is vooral aan hen om te bepalen welke ontwikkeling voor hun wijk het beste is. Zij kunnen bij de opbouwwerker terecht om advies, ondersteuning en in speciale gevallen begeleiding.

Met hart voor kunst

In 1973 werd voor het eerst de tentoonstelling 'Kunst Uit Eigen Woonplaats' gehouden. Plaatselijke kunstenaars hadden bij het toenmalige bestuur van onze vereniging aangeklopt om op een of andere manier meer aandacht voor hun activiteiten en werk te krijgen. In deze samenspraak is toen het idee ontstaan om rond de feestdagen een expositie te houden voor kunstenaars uit de eigen woonplaats.

Omdat er in de loop der jaren bij de deelnemers behoefte bleek te bestaan aan uitwisseling en contacten met mensen uit een ruimer gebied, is vanaf 1992 deelname uit de hele provincie mogelijk en werd de naam van de tentoonstelling daaraan aangepast: 'Kunst Uit Eigen Provincie'. In 1997 werd onder de naam 'Kunst 25' een feestelijke jubileum-expositie gehouden.

De doelstelling van de vereniging m.b.t. de tentoonstelling is: drempelverlagend te werken voor zowel (beginnende) exposanten als bezoekers, en mogelijkheden voor ontmoeting en uitwisseling van ervaringen te bieden.

Deze doelstelling moet geplaatst worden binnen de algemene doelstelling van de vereniging, waarin het stimuleren van medeverantwoordelijkheid voor het totale welzijn centraal staat. Net als de vele andere activiteiten van de vereniging wordt de tentoonstelling mogelijk gemaakt door de inzet van een grote groep vrijwilligers. Maar ook de deelnemende kunstenaars worden zoveel mogelijk betrokken bij voorbereiding en uitvoering.

Voor de deelnemers zijn er geen kosten verbonden

aan het exposeren. Wel wordt van hen verwacht dat zij naar vermogen aanwezig zijn gedurende de expositieperiode. Door de prettige contacten met bezoekers en mede-exposanten, wordt over het algemeen graag aan die verwachting voldaan. De tentoonstelling wordt gehouden in de periode rond kerst en oud en nieuw en is gratis te bezichtigen. De openingstijden worden per jaar vastgesteld en bekend gemaakt via affiches, persberichten e.d.

Werkwijze

De opbouwwerker houdt zich op de hoogte van het gemeentelijk beleid op het gebied van speelterreinen, wijkgericht werken, ruimtelijke ordening, grote bouwprojecten, groenbeleid etc. WVT heeft verder contacten met allerlei instanties, zoals de Woonstichting SSW, de gemeente, de wijkpolitie, het jongerenwerk en het maatschappelijk werk. In sommige wijken is sprake van structureel overleg om problemen gezamenlijk aan te pakken. In deze wijken wordt ook met enige regelmaat een zogenaamde wijkshow gehouden.

Voor enkele gebieden is er maandelijks een wijkspreekuur waar bewoners problemen aan de orde kunnen stellen. Ze kunnen vragen stellen aan de opbouwwerker, de wijkagent, een maatschappelijk werker, iemand van de Woonstichting SSW of aan de gemeente. Zo nodig vindt er overleg plaats met al deze werkers om zaken aan te kaarten die een gezamenlijke aanpak vergen.

Het werk van bewonersgroepen heeft niet alleen met problemen te maken. In sommige buurten wordt af en toe een feestje gevierd om elkaar beter te leren kennen of worden nieuwe bewoners op een speciale manier welkom geheten.

Organisatie

De algemene ledenvergadering is het hoogste beleidsbepalende orgaan van de vereniging. De leiding is in handen van de coördinatiegroep, het bestuur van de vereniging. Deze coördinatiegroep is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid zoals dat door de ledenvergadering is goedgekeurd. Met de dagelijkse leiding is het dagelijkse team belast, gevormd door de beroepskrachten en enkele coördinatiegroepsleden.

De circa 175 vrijwilligers vervullen een zeer belangrijke rol binnen de vereniging. Toch is een kern van betaalde medewerkers onmisbaar. Door de omvang van de organisatie is de combinatie van continuïteit en deskundigheid die personeelsleden kunnen bieden, van belang. Voor de beroepsmatige uitvoering van de werkzaamheden kan de vereniging beschikken over drie beroepskrachten (deels parttime), een conciërge/beheerder en twee huishoudelijke medewerkers.

Financiën

De WVT ontvangt jaarlijks circa een kwart miljoen euro aan subsidie van de gemeente. Ze moet het verder vooral hebben van contributies en deelnemersbijdragen. Een gezin kan voor circa 25 euro per jaar deelnemen. De contributies en bijdragen worden laag gehouden, om drempels voor deelname zoveel mogelijk te vermijden en om als sociaal-bindende factor voor bewoners te kunnen fungeren.

Informatie

Vereniging voor Samenlevingsopbouw WVT
Talinglaan 10
3721 EA Bilthoven
Tel. (030) 228 49 73
Fax (030) 228 45 73
Website <http://home.wanadoo.nl/vvsowvt/>
E-mail info@vvsowvt.myweb.nl

Birlik

Marjan Beijering

Introductie

Birlik is een Turkse zelforganisatie in de Rotterdamse deelgemeente Feijenoord. Ze is actief op het gebied van sociaal-cultureel werk en de integratie en participatie van de Turkse bevolking. De huidige voorzitter Unal Firat en oud-voorzitter Ahmet Sengonul vertellen over Birlik. "Birlik betekent eenheid, maar niet alleen binnen de Turkse gemeenschap."

De oprichting van de jongerenvereniging Birlik is het initiatief geweest van een groep Turkse jongeren, die op wijkniveau bezig waren met het organiseren van sociaal culturele activiteiten.

De vereniging is gevestigd in het pand van de voormalige kraamkliniek, midden in de wijk Bloemhof. Onderin is een kleine winkel en een theehuis voor de oudere leden. Daar kan men in het weekend ook terecht voor een maaltijd. Op de eerste verdieping bevindt zich een gebedsruimte. Bovenin het pand is een ruimte waar jongens internetten, dammen en thee drinken. Vrouwen hebben een eigen vereniging, Safak, en een eigen ruimte naast Birlik. Bezoekers van Birlik komen uit heel Rotterdam-zuid. De meeste bezoekers gebruiken Birlik als een ontmoetingsruimte.

Doelen

Birlik wil Turks-islamitische mannen de kennis en vaardigheden bijbrengen, die van belang zijn voor hun functioneren in de Nederlandse samenleving. Daarbij gaat speciale aandacht uit naar jongeren en kinderen. In de wijken Feijenoord en Charlois treedt Birlik op als belangenbehartiger van Turkse mannen en kinderen.

De achterliggende gedachte is het vergroten van maatschappelijke betrokkenheid en het verbeteren van de maatschappelijke positie van de achterban. In de visie van Birlik is dat alleen mogelijk wanneer de Turkse doelgroep zich bewust wordt van zijn positie en die versterkt door zich te organiseren. Voorzitter Unal Firat kwam in 1989 naar Nederland. Birlik was toen net opgericht. "Voor mij heeft het heel veel betekend. Ik kende niets in Nederland, kwam uit een ander land. Het leven was anders, de mensen waren anders en ik kon met niemand praten. Birlik was de enige plek waar ik dat wel kon. Nu heeft Birlik een andere functie. We realiseren ons dat we met elkaar verder moe-

ten, we willen graag een bijdrage leveren aan hoe we dat het beste kunnen doen."

Deelnemers

Birlik begon in 1988 in de Maretakstraat. De organisatie heeft vanaf het begin contact gehad met de Nederlands islamitische federatie (NIF). In de Maretakstraat was er niet veel geld nodig: het lidmaatschap van mensen bracht genoeg op. Na vijf, zes jaar is het huidige pand betrokken. Het gebouw is gekocht door de leden zelf, zij hebben bedragen tussen de 100 en 5000 gulden gedoneerd. Momenteel zijn er 180 leden, 110 jongerenleden en 150-180 vrouwen bij Safak betrokken. Zij betalen maandelijks minimaal 10 euro lidmaatschap, er zijn ook leden die meer geven. Jongeren betalen maandelijks 5 euro. Jaarlijks komen er ongeveer 10 nieuwe leden bij. Door ruimtegebrek kan Birlik eigenlijk niet meer groeien.

De Sportvereniging Birlik heeft met 130 voetballende en 60 overige leden sinds kort een eigen pand aan de Putsebocht. De stichting Birlik fungeert ook als belangenbehartiger en geeft sinds 4,5 jaar het maandblad DOGUS uit, nu een oplage van 20.000 en verspreid in heel Nederland. "Omdat we geloven dat je eerst goed geïnformeerd moet zijn over de Nederlandse samenleving zodat je sneller en gemakkelijker kunt integreren en participeren."

Birlik omschrijft als doelgroep: de uit Turkije afkomstige bevolking die zijn toekomst in Nederland ziet. De vereniging richt zich in de praktijk zowel op de eerste generatie ouderen als op de generaties die in Nederland zijn geboren en getogen. Het pand van Birlik is dagelijks geopend van 9 tot 24 uur. Er komen veel ouderen en jongeren, die hun Pakistaanse, Marokkaanse en Nederlandse vrienden vaak meenemen: thee en koffie is goedkoop bij Birlik.

Draagvlak

Vroeger was de vereniging erg op de eigen organisatie gericht, zegt voorzitter Firat: "We werkten alleen binnenshuis samen." Nu wordt er veel met anderen samengewerkt. Dat verandert de vereniging, en ook het type activiteiten dat er plaatsvindt. Vroeger werd er voorlichting gegeven over de islam

en het geloof, dat gebeurt nog wel, maar er zijn nu ook bijeenkomsten waar wordt uitgelegd hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit. Firat: "Daarbij maakt het niet uit welke nationaliteit je hebt of welk geloof: we helpen iedereen."

Birlik heeft veel oog voor relaties met externen. Zo worden tijdens de Ramadam relaties en burens uitgenodigd voor een iftar maaltijd. Birlik hecht er aan om goede contacten te onderhouden met de omgeving, zowel met andere migrantenorganisaties als met Nederlandse instellingen.

Jaarlijks organiseert Birlik een open dag, bedoeld voor buurtbewoners die wel eens een kijkje willen nemen bij de vereniging. Politici en ambtenaren weten de weg naar Birlik te vinden. De politie is op bezoek geweest, deelgemeenteambtenaren komen regelmatig over de vloer, parlementsleden zijn op bezoek geweest en recentelijk was er nog een gesprek met de voorzitter van de deelgemeente Feijenoord, Johan Henderson. "We hebben goede contacten in de wijk. Langzamerhand worden we daardoor ook in bredere kring bekend." Birlik doet mee aan de wijktafel, een initiatief van de deelgemeente waar ook de bewonersorganisatie en de politie aan meedoen.

Begeleiding

Het bestuur volgde een kadercursus die was georganiseerd door Spior (Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond) en Stichting Train. Sengonul: "Dat is heel goed geweest. We leerden wat de verantwoordelijkheden van een bestuur zijn en wat niet en kregen ook vergader-techniek. Birlik is aangesloten bij de stichting Spior en kan daar desgewenst steun krijgen in de vorm van adviezen en antwoorden op vragen."

Werkwijze

Birlik organiseert sociaal culturele activiteiten zoals thema-avonden over druggebruik, onderwijs, geeft huiswerkbegeleiding en godsdienstlessen. Dagelijks maken er mannen gebruik van de ontmoetingsruimtes en de gebedsruimte. Voor tweede generatie mannen is er een taalcursus. Aan Turkse mannen worden ook zwemlessen aangeboden. Jaarlijks worden er informatie avonden georganiseerd over onderwijs en gezondheidszorg. Ook zijn er voorlichtingsavonden waar ouders zich laten informeren over de schoolkeuze van hun kind. Vier keer per jaar is er een expositie waarbij de opbrengst naar een goed doel gaat. Er worden excursies georganiseerd naar natuurparken, musea en attractieparken. Voor jongeren, jongvolwassenen en volwassenen wordt jaarlijks een studieweekend georganiseerd. Er zijn speciale feestprogramma's voor kinderen, bijvoorbeeld met het

suikerfeest. Ook is er een kinderfestival voor alle kinderen in Feijenoord en Charlois, een buurtvereniging en een 'Welkom zomerfeest'. Op het gebied van sport is de jongerenvereniging actief: er wordt voetbal, volleybal en bowling georganiseerd.

De organisatie

Birlik is een vereniging sinds 1988; daarnaast is er in 2000 ook een stichting opgericht.

Er zijn vier mensen met ID-banen werkzaam als assistent sociaal cultureel werker. Zij ondersteunen het secretariaat, organiseren activiteiten en geven huiswerkbegeleiding. Vrijwilligers krijgen geen onkostenvergoeding.

De vereniging Birlik kent een dagelijks bestuur met een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Zij zijn verantwoordelijk voor de dagelijks gang van zaken. Daarnaast is er een algemeen bestuur dat beleidsmatige, coördinerende en toezichhoudende functies vervult; dit algemeen bestuur bestaat uit tien mensen. Dogus en de sportvereniging hebben iedere een eigen bestuur, Ahmet Sengonul is voorzitter van Dogus. Het bestuur van Birlik vergadert iedere zondagavond en bespreekt dan wat er de komende week moet gebeuren. Firat: "Ik heb drie redenen om dit te doen. Ik wil jongeren helpen een hogere opleiding te volgen, ze moeten niet op straat rondhangen. In de tweede plaats wil ik leren hoe we het beste samen kunnen leven met de burens. Ten derde doe ik het voor de Turkse gemeenschap, als ze een probleem hebben kunnen ze hier terecht." Een aantal commissies is gespecialiseerd op bepaalde terreinen en/of gericht op doelgroepen: jongeren, vrouwen, sport, sociale zaken, externe betrekkingen, onderwijs, public relations.

Verenigingsgebouw Birlik

Elke twee maanden is er een ledenvergadering, het bestuur legt daar verantwoording af aan de leden. Het gebouw is nadrukkelijk van henzelf. De ledenvergadering wordt door het bestuur voorbereid, de ledenvergadering neemt beslissingen. Omgekeerd zetten de leden het bestuur aan het werk als ze goede ideeën hebben.

Het is moeilijk om voldoende bestuursleden te vinden omdat de meeste leden werken. Maar uiteindelijk lukt het. Een groot bestuur is een voordeel omdat de werkzaamheden verdeeld kunnen worden. De heer Firat werkt zelf om de week van half drie 's middags tot half twaalf 's avonds, hij is in die weken nauwelijks actief bij Birlik.

Financiën

Birlik heeft tot 1 januari 2001 geen aanspraak gemaakt op subsidies maar wil dat voortaan wel gaan doen, op basis van projectvoorstellen. Tot nu toe kreeg Birlik alleen een enkele projectsubsidie. Het bestuur legt verantwoording af aan de leden en aan de belastingdienst.

De uitgaven voor de activiteiten die in 2003 zullen plaatsvinden, zijn begroot op iets meer dan 27.000 euro. De inkomsten uit activiteiten zullen ongeveer een derde van dat bedrag zijn. Daarnaast zullen er activiteiten gefinancierd worden uit sponsorgeld, een subsidie van de deelgemeente Feijenoord, lesgeld, cursusgeld, St.Birlik en fondsen.

Ontwikkeling

Birlik wil zich meer en meer bezig gaan houden met ontwikkelingen die migranten aangaan, zowel op wijk- als op stadsniveau. De vereniging wil zich duidelijk presenteren bij gemeentelijke instanties, in de hoop daarmee vooroordelen weg te nemen. Ook wil Birlik het inspraakrecht van migranten op plaatselijk niveau bevorderen. Birlik heeft een brugfunctie tussen haar achterban en de

Nederlandse samenleving en wil die blijven vervullen.

Birlik is op zoek naar andere huisvesting, het huidige gebouw wordt te klein. Het bestuur zoekt een complex van 4000 m² in de buurt. Als dat lukt, zal de organisatie ook professioneler opgezet moeten worden, met een aantal beroepskrachten.

Sengonul: "We hebben nu 250 voetballers en een krant met 20.000 lezers. Tot nu toe doen we alles met vrijwilligers, maar dat kan niet zo blijven. Voor een deel zijn dit activiteiten die reguliere organisaties laten liggen, we zouden het redelijk vinden als we gesubsidieerd werden."

Beginnende organisaties moeten er goed op letten dat er geen tweespalt ontstaat, meent oud-voorzitter Sengonul. "Als je met 20, 30 mensen iets nieuws opzet, moet je zorgen dat je goed samenwerkt, anders loopt het mis. Hou politiek daarom buiten de deur. Dingen organiseren in het kader van geloof of iets voor de kinderen, dat gaat altijd wel. Verder moet je altijd duidelijk maken aan de leden wat je doet, je moet daar informatie over geven en goed contact houden. Anders gaan mensen negatief over het bestuur denken."

Informatie

Stichting Birlik
Putseplein 25-26
3073 HT Rotterdam
Tel. (010) 485 48 12
Fax 485 48 71

Bestaande documentatie: Jaarwerkplannen 2001 en 2002.

Website www.dogus.nl (Turks – deels Nederlands)

TANS (Towards A New Start)

Marjan Beijering

Introductie

“Er is de laatste jaren flink wat beweging in de Marokkaanse gemeenschap in Nederland”, schrijft TANS op haar website. “Met de opkomst van de tweede generatie Marokkaanse jongeren is er het een en ander aan het veranderen. De eerste generaties Marokkaanse organisaties zijn vaak georiënteerd op het land van herkomst en zijn niet altijd even aantrekkelijk voor de jonge Marokkanen in Nederland. De organisaties die wel op Nederland zijn gericht, houden zich voornamelijk bezig met problemen. Veel jongeren voelen zich niet thuis in deze organisaties. Dit verklaart ook de lage organisatiegraad van de Marokkaanse gemeenschap in Nederland. Jongeren willen meer, ze willen werken aan hun toekomst, aan hun carrière en wat van hun leven maken.”

Initiatief

Vijf jaar geleden besloot Ahmed Larouz met vier andere ambitieuze, jonge Marokkanen tot de oprichting van de jongerenorganisatie TANS (Towards a New Start). “We kenden elkaar omdat we allemaal actief waren in politieke jongerenorganisaties en vrijwilligersorganisaties. Zo hadden we de landelijke Vereniging Moslimstudenten opgezet om de identiteit van moslims beter naar voren te brengen. We vonden toen ook al dat de aandacht teveel uit ging naar probleemjongeren. We werden voortdurend aangesproken als uitzonderingen, wat we niet zijn. Met TANS wilden we het imago van Marokkanen in Nederland te veranderen. We distantiëren ons niet van die problemen, maar we denken dat je die op kunt lossen door een positieve houding, innovatief denken en een goed netwerk van ambitieuze jongeren.”

De eerste bijeenkomst van TANS, over hoe succesvol te zijn in het bedrijfsleven, vond plaats op 20 juni 1997 in Gouda. Een jaar later organiseerde TANS de manifestatie Move your World, waarmee aandacht gevraagd werd voor de samenwerking tussen Nederland en Marokko. De meeste bekendheid verwierf TANS dankzij een groot artikel in de Volkskrant, eind 1998. In 2001 namen TANS-jongeren het initiatief voor het gesprek met de toenmalige premier Kok, kort na de aanslagen in de Verenigde Staten op 11 september. Zij wilden op

die manier voorkomen dat alle moslims gezien zouden worden als sympathisanten van de terroristen.

Doelen

TANS organiseert activiteiten, waar naast kennisoverdracht ook de mogelijkheid wordt geboden om elkaar op een informele wijze te ontmoeten. Zo zet de organisatie een multicultureel netwerk op dat jongeren de mogelijkheid biedt om elkaar te ontmoeten en zich persoonlijk te ontwikkelen. Larouz: “Tachtig procent van ons huidige netwerk is nu Marokkaans, maar we zullen ons ook op andere groepen gaan richten.”

TANS wil als jongerenorganisatie een front vormen dat zich sterk kan profileren in maatschappelijke debatten. Vanuit een sterk netwerk kun je vraagstukken goed analyseren, voorstellen formuleren en acties ontwikkelen. Larouz: “Het is belangrijk dat je in staat bent een dialoog aan te gaan met de gemeenschap. Respect voor elkaar is daarbij het uitgangspunt.”

Het is niet zo dat TANS geen oog heeft voor de problemen van veel Marokkaanse jongeren. “We hebben bijvoorbeeld een project in de jeugdgevangenis De Nieuwe Lloyd. Veel jongeren hebben geen voorbeeldfiguur, dat proberen wij voor hen te zijn. Het ontwikkelen van een goed netwerk is dan een voorwaarde, dan heb je de volgende generatie ook echt wat te geven.” In navolging hiervan voert TANS nu ook twee projecten uit in de vrouwengevangenis in Zeist, voor zowel allochtone en autochtone vrouwen.

Larouz: “We proberen bij TANS te benadrukken dat mensen niet alleen voor hun eigen carrière moeten werken, maar ook iets voor hun eigen achterban moeten doen. Uit eigen ervaring weten we hoe moeilijk het is om problemen aan te pakken, bijvoorbeeld in de communicatie met ouders. Mijn broer zei op een gegeven moment tegen me: “Als je ouders jou niet begrijpen, probeer dan hen te begrijpen.” Dat is een wijs motto, dat ook geldt voor het omgaan met andere culturen.”

Actief netwerk

“In vijf jaar tijd hebben we meer dan vijftig conferenties georganiseerd en bijgedragen aan meer dan 50 initiatieven. In het bestand staan 1500

mensen en 500 organisaties die lid zijn of op een andere manier verbonden zijn aan TANS.”

In de afgelopen vijf jaar zijn er ongeveer 100 mensen actief betrokken geweest bij TANS. Larouz: “Sommige zijn ook weer verdwenen, dat is ook de rol van een netwerk. De belangrijkste doelstelling is immers persoonlijke ontwikkeling.” TANS eist van niemand dat ze actief worden, maar iedereen die iets wil organiseren is welkom.

“Belangentegenstellingen kennen we niet. Wij organiseren elke maand iets, je kunt je aansluiten bij een groep die je leuk vindt. Als het niet bevalt zoek je een volgende keer iets anders.”

De leeftijd van de TANS medewerkers en bezoeker ligt tussen de 20 en 35 jaar en 75% van hen is vrouw. Het opleidingsniveau is redelijk hoog, het zijn ‘professionals en studenten’ uit verschillende delen van het land. “Ambitie en een positieve instelling is wat ons bindt.”

De bijeenkomsten worden door 150-200 mensen bezocht. Daarnaast functioneert TANS als een actief netwerk met een eigen communityportal op het internet. “We willen geen slapende instelling zijn. We willen een actief netwerk, dat ontbreekt in Nederland. Onze formule is anders. Op de manier waarop we nu werken, krijgen we beleidsmakers en de doelgroep aan tafel. TANS is dé groep allochtone jongeren die als serieuze gesprekspartner gezien wordt door gemeenten en ministeries.”

TANS ontwikkelt zich langzamerhand van een Marokkaanse jongerenorganisatie naar een actief multicultureel netwerk. In de beginjaren is veel tijd gestoken in het bewerken van de achterban. “In het begin was het heel bijzonder dat we als Marokkaanse jongens en meisjes bij elkaar kwamen. Dat beeld is in de loop der tijd veranderd. We wilden eerst orde op zaken in onze eigen gemeenschap, pas dan kun je goed naar buiten treden.” De discussies over de manier waarop TANS zou moeten werken zijn altijd op een respectvolle manier gevoerd. Dat kon omdat TANS er niet op uit was om de verscheidenheid onder jonge Marokkanen te laten zien, maar juist datgene dat hen bindt: ambitie.

Draagvlak

TANS werkt nauw samen met de Rabobank. “We hadden daar contact met iemand en zijn voor een gesprek uitgenodigd. Zij wilden ons wel sponsoren.” Daarnaast zoekt de organisatie andere financiers bij de verschillende activiteiten. Meestal lukt dat, omdat de doelgroep van TANS voor veel bedrijven en voor de overheid interessant is. TANS wordt regelmatig gebeld als bedrijven mensen nodig hebben voor startfuncties. Ook is TANS bijvoorbeeld

opgenomen in de campagne Werken bij het Rijk. Dat TANS zich al heeft bewezen speelt ook een rol: “We hebben een goed netwerk en ze weten zeker dat de plannen uitgevoerd worden. We zijn een vrijwilligersorganisatie, maar we werken professioneel. De kwaliteit die ik op mijn werk lever, lever ik natuurlijk ook voor TANS.”

Werkwijze

TANS staat tot nu toe vooral bekend om haar maandelijks bijeenkomsten, die door het hele land worden georganiseerd. Bekende sprekers houden lezingen en workshops over werk, loopbaan en succes. Daarnaast komen er sociale vraagstukken aan de orde. Zo is er naar aanleiding van 11 september een bijeenkomst georganiseerd over maatschappelijke verantwoordelijkheid en een over tolerantie. Maar we hebben ook iets georganiseerd over orgaandonatie en wat dat voor moslims betekent. De criteria waar de keuze van het thema aan moet voldoen zijn: actueel, vernieuwend en het vraagstuk belichten vanuit een positieve invalshoek.

De bijeenkomsten bieden zowel mogelijkheden tot kennisoverdracht als tot netwerken. Naast de bijeenkomsten, zal TANS het komende jaar ook andere activiteiten organiseren zoals workshops, trainingen, congressen, seminars, studiereizen, sport-spektakels.

“Vanaf het begin is de website belangrijk geweest als PR middel en contactpunt. Ik heb zelf de eerste versie opgezet, later is dat overgenomen door een aantal TANS leden. Tegenwoordig is er een commissie die zich alleen met de website bezighoudt. Dat is belangrijk omdat de site zich heeft ontwikkeld als een communityportal met discussies, SMS, informatie over bijeenkomsten, vacatures, carrière, onderwijs.”

TANS doet het goed in de media. “Tenminste, als we in hun straatje passen. Als we aandacht vragen voor onze activiteiten worden we meestal genegeerd. Maar omdat we apolitieke en areligieus zijn en bovendien beschaafd debatteren op een hoog niveau, worden we regelmatig benaderd. Neutraal blijven is belangrijk voor ons. We willen dat er met ons gepraat wordt, niet over ons.”

“De meeste kritiek krijgen we van allochtonen zelf, die vinden dat we meer moeten doen voor probleemgroepen. Wij vinden dat we dat pas moeten doen als het de gemeenschap raakt, het een sociaal vraagstuk is. Ik wil niet een mening ventileren over de uitlatingen van Ayaan Hirsi Ali, maar wel een debat aangaan over zelfkritiek.”

'Virtuele' organisatie

TANS richtte van het begin af de aandacht op zoveel mogelijk doen en niet alleen maar praten. In eerste instantie was er dan ook geen officiële organisatie in de vorm van een vereniging of stichting, want de oprichters wilden "al onze energie richten op onze idealen en geen energie verspillen aan demotiverende zaken, regeltjes en statuten", zoals stond te lezen op de website. Toch heeft TANS maar een jaar op projectbasis gewerkt, daarna is het een stichting geworden. "Als je projectmatig werkt ben je steeds gericht op deadlines. We willen onze samenwerkingspartners continuïteit bieden, zodat we een goede intermediair kunnen zijn." Het bestuur bestaat uit vijf mensen die ook uitvoerende taken in hun pakket hebben. Ahmed Larouz is sinds een jaar voorzitter. "We willen een bestuur op afstand, bestaande uit deskundigen, bijvoorbeeld iemand uit de politiek, een ondernemer. Daarnaast willen we commissies instellen die het uitvoerende werk doen. Vroeger hadden we naast ons bestuur een soort klankbord van invloedrijke personen. Maar die mensen hebben door hun drukke banen weinig tijd en kunnen niet intensief met TANS bezig zijn. Inmiddels is er gekozen voor een algemeen bestuur waarin een dagelijks bestuur zich met de dagelijkse gang van zaken bezighoudt." "Verder is het lastig dat we nog steeds een virtuele organisatie zijn. We hebben geen kantoor. Dat wilden we lange tijd ook niet, omdat we zo flexibel mogelijk wilden zijn. Maar nu de organisatie professioneler wordt is het nodig dat de telefoon wordt opgenomen, de post verwerkt, de e-mail gecheckt. We hebben een stagiaire, maar we kunnen haar geen werkplek bieden."

Financiën

TANS weigert principieel subsidie te vragen uit de zogenaamde allochtonenpotjes. "Zij financieren problemen, dat levert niets op." Wel wordt soms geld aangevraagd voor bijeenkomsten over

arbeidsmarkt of informatie- en communicatie technologie. TANS krijgt verder inkomsten via adverteerders op de website en zo nu en dan wordt er entreegeld geheven voor bijeenkomsten. Het systeem van donateurs is nog niet goed ontwikkeld.

Het budget van de Rabobank bedraagt jaarlijks enkele duizenden euro's. Maar veel belangrijker is het volgens Larouz dat zij ondersteuning bieden in de vorm van adviezen maar ook in praktische zin, door bijvoorbeeld zaalruimte ter beschikking te stellen. Ook sponsort de Rabobank de website en wordt de post van TANS via de Rabobank verzonden. Toch benadrukt Larouz: "Geld is niet belangrijk. Het gaat erom of het klikt tussen twee organisaties."

"Wij doen iets terug voor de Rabobank door interculturele workshops te verzorgen voor het baliepersoneel."

Ontwikkeling

In 2002 is het eerste lustrum gevierd en op 1 november is het boek over 5 jaar TANS verschenen. Tegelijkertijd is de website vernieuwd. Het belangrijkste knelpunt van TANS is momenteel het tekort aan vrijwilligers. "Het aantal deelnemers groeit maar het aantal vrijwilligers wordt steeds minder. We hopen dat daar door de nieuwe bestuursstructuur verbetering in zal komen. Ook willen we lokale TANS netwerken gaan instellen, zodat de drempel om actief te worden wat lager wordt. Veel van de activiteiten vinden nu nog in Amsterdam plaats."

Informatie

Tans is te vinden op www.tans.nl

Contact via info@tans.nl

Het boek Towards a New Future zal binnenkort verschijnen.

Een informatiefolder is in de maak.

Grote gezinnen online

Ellie Smolenaars

Introductie

Een ontmoeting op internet resulteerde in een druk bezochte website voor grote gezinnen en een vereniging. Nell Coumans, moeder van acht kinderen en Ronald Staats, vader van zes kinderen, ontmoetten elkaar op internet. Al chattend kwamen ze op het idee voor een site voor grote gezinnen. Grote gezinnen zijn gezinnen met vier kinderen of meer, waarvoor een of meer ouders zorgen.

De hele maatschappij is ingericht op kleine gezinnen met tweeverdieners. Je krijgt laatdunkende opmerkingen, zegt initiatiefneemster Nell Coumans in een eerder interview. Zo van, "Zie je nu wel, dat komt ervan met zoveel kinderen." Je ontmoet veel argwaan en kritiek. "Dat waren we beu."

Voor 'gezinsmanagers' is er nu de website, www.grootgezin.nl. Als elektronische ontmoetingsplaats is de site bij uitstek geschikt voor mensen die niet zo eenvoudig te vinden zijn, wijd over het land verspreid wonen, druk bezet zijn en voor wie het lastig is iets af te spreken. Het doel van de website is tips, ervaringen en morele steun uit te wisselen en zo ouders van grote gezinnen een hart onder de riem te steken. De site bestaat sinds 1998 en bevat informatie over kinderbijslag, energiebesparing, opvoedingstips, onderwijs en links naar andere sites. Inmiddels trekt de site tienduizend bezoekers per jaar. Voor leden is er een besloten discussielijst waar veelal persoonlijke ervaringen worden uitgewisseld.

Naast de website geeft de contactgroep Groot Gezin sinds 1998 vijf keer per jaar een blaadje uit. Het blad heeft 140 abonnees en is voor grote gezinnen door grote gezinnen. De inhoudsopgave ervan staat op de website. De uitgave is nu ook sinds kort contactblad van de onlangs opgerichte Vereniging Groot Gezin (VGG). Met de oprichting van de Vereniging, op 22 juni, zet Groot Gezin de eerste schreden op weg naar een belangenvereniging. Om samen sterker te staan. Het doel van de vereniging is aandacht vragen voor de positie van het grote gezin, ondersteuning bieden aan gezinsmanagers en waardering van gezin en ouderlijke opvoeding stimuleren. De vereniging geeft geen prioriteit aan acties of sponsoring.

De deelnemers

Nell Coumans is de belangrijkste trekster van het initiatief. Zij verzorgt de website, is voorzitter van de Vereniging Groot Gezin en besteedt dagelijks een paar uur aan het werk. Nell is met Theo manager van een grootgezin van acht, waarin de jongste nu zeven jaar is en de oudste 23 jaar. Zij was vroeger verpleegkundig docente. Haar hobby's zijn de website beheren, mailinglijsten beheren en kinderkleding maken.

Naast Nell zijn zeven bestuursleden actief in de VGG en wordt het blad van de contactgroep door twee redactieleden verzorgd. Deze kleine groep vrijwilligers en het grote belang van Nell Coumans daarin, is de kracht en tegelijkertijd de zwakte van de vereniging. Kwetsbaar voor overbezetting en uitval van vrijwilligers met een druk zorgbestaan. De vorming van een bestuur is een duidelijk stap voorwaarts. "Daarvóór kwam veel op mijzelf neer en nu kan ik bellen met andere bestuursleden van joh, doe jij dit, of bereid je dit voor, of schrijf een stukje daarover."

Zeer weinig alloctonen nemen nog deel. De eerste bezoekers van de website waren meestal goed opgeleid. Nu bereikt de site volgens Nell Coumans een betere doorsnede van de bevolking. Zij leest dit af aan het aantal taalfouten in de berichten die haar bereiken: "Laatst nog, iemand met een LOM-school achtergrond, die durfde nergens aan mee te doen. Ik heb haar gemaïld en geholpen. Die bloeit nu heel erg op. Vaak is de site het enige contact naar buiten. Dan groeien mensen enorm van het contact via de lijst."

Draagvlak

Lezers van de nieuwsbrief, leden van de vereniging en website-bezoekers trekken profijt van de activiteiten van deze relatief kleine club vrijwilligers. De website is de spil in het bereiken van de ouders van grote gezinnen.

De Katholieke Universiteit Nijmegen is een stille drager van de website. Via de universiteit, waar de man van Nell Coumans werkt, konden ze een plekje op een server krijgen voor de site. Nell Coumans: "Daar worden we gedoogd. We zetten natuurlijk niet allemaal commerciële banners op onze site, dan zouden we er snel worden afgezet." Er staat een link naar grootgezin.nl vermeld op de

website van Ouders Online. VGG ziet het nut van Ouders Online vooral in uitbreiding van contacten en netwerken, maar functioneert daar verder los van. Een suggestie om het inmiddels noodlijdende Ouders Online bij te staan is door het VGG-bestuur in principe afgewezen.

Begeleiding

Er is geen professionele begeleiding. Wel een deskundige op de achtergrond voor website ontwikkeling en beheer, in de persoon van Theo, de man van Nell Coumans. Hij werkt in de informatica aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Dure professionals worden zoveel mogelijk gemeden. Voor de oprichting van de vereniging is betaald contact geweest met de notaris en de Kamer van Koophandel.

Werkwijze

De vereniging is klein, informeel, vergadert weinig, maar dan wel zakelijk, met een agenda en notulen en liefst buitenshuis. De Vereniging bestaat pas kort. De reden voor oprichting is de wens serieuzer genomen te worden; naar een vereniging wordt beter geluisterd, volgens Coumans.

De middelen waarmee de Vereniging haar doel, de behartiging van belangen van ouders en/of verzorgers van grote gezinnen wil bereiken, zijn volgens de statuten:

- a. het bevorderen van onderlinge contacten tussen de leden;
- b. het stimuleren en bevorderen van maatregelen en acties die van belang zijn voor de doelgroep;
- c. het onder de aandacht brengen van problemen waartegen onze leden aanlopen bij de politiek, de media en de samenleving;
- d. het onderhouden van contacten met instanties die zich bezig houden met het gezin;
- e. het verstrekken van informatie aan de leden en aan derden;
- f. het onderhouden van contacten met organisaties en instellingen met vergelijkbare doelstelling.

Onlangs is ook op de politiek gereageerd. Toen in de rijksbegroting het hele gezin niet werd genoemd, schreef de vereniging een reactie en werd vervolgens geïnterviewd door het Katholiek Nieuwsblad. Ook is schriftelijk gereageerd op Trouw die schreef, over de brand te Roermond met zes kinderen als slachtoffer, dat iedereen had kunnen weten dat zoveel kinderen bij voorbaat een risicogroep is. Ook de milieubeweging die kinderen louter als vervuilers ziet, kan op reacties rekenen, aldus Nell Coumans. Centraal staat opkomen voor het belang van het bestaansrecht van het kind.

Organisatie

De vereniging heeft nog een rechtspersoon met beperkte rechtsbevoegdheid. De statuten worden binnenkort bij de notaris gedeponeerd, waarbij de vereniging wordt omgezet in een met volledige rechtsbevoegdheid. Het bestuur komt een keer in de twee maanden bijeen en heeft veel contact per e-mail.

De VGG opereerde tot nu toe los van instanties. De stap naar een belangenvereniging is pas medio 2002 gezet. Met alleen vrijwilligerswerk is het plaatsnemen in overlegorganen en dergelijke niet voor de vereniging weggelegd, meent Coumans.

Financiën

Er zijn sinds kort inkomsten uit contributies, er zijn donaties en - al langer - bijdragen voor toezending van het blad. De contributies worden ingezet om de kosten voor de oprichting gemaakt bij Kamer van Koophandel en de notariskosten te dekken. Kosten verbonden aan de website zijn door Nell Coumans gefinancierd. De kabelkosten van 40 euro per maand zou ze ook zonder de grote gezinnen website hebben. De domeinregistratie betaalt ze uit eigen zak. De website plaatst nadrukkelijk geen advertenties en banners. Dat zou de websiteplek op de server juist in gevaar kunnen brengen. De geldkosten noemt Coumans maar zeer gering in verhouding tot de energie die in de site steekt.

Ontwikkeling

De Vereniging zette onlangs een stap naar meer belangenbehartiging. De bedoeling is een serieuze gesprekspartner te worden. Onduidelijk is nog hoe dit precies vorm krijgt en in welke gremia. Als ontmoetingsplaats en informatiebron blijft de website de huidige koers volgen.

Met veel energie en weinig financiële middelen opgebracht uit eigen zak, is een in principe moeilijk bereikbare groep toch bereikt. Voor veel gezinsmanagers is het internet echt een aanvulling op de dagelijkse contacten en een ontmoetingsplaats. Niet elk onderwerp of elke groep leent zich voor een online gemeenschap volgens Nell Coumans. Gemeenschappelijke interesses zijn een must. Ze probeerde ook een contactgroep op te richten voor zieken die lijden aan de zeldzame ziekte waaraan ook haar dochter lijdt. Maar dat gaat veel stroever. "Omdat ze heel verschillend zijn, jong, oud. Grote gezinnen hebben veel meer gemeenschappelijke onderwerpen."

Coumans heeft nog een belangrijke tip: “Ik heb wel strakke regels. Internet is een omgangsvorm die veel begeleiding nodig heeft. Je moet beleefd zijn, nadenken bij wat je schrijft. Eerst goed lezen voor je op de verzendknop drukt. Boos komt anders over op het scherm. Het kan echt heel hard aankomen.”

Informatie

Vereniging Groot Gezin

www.grootgezin.nl

Voorzitter en beheer website: Nell Coumans

E-mail vanell@cs.kun.nl

Vrij toegankelijk op de website zijn onder meer: informatie; tips; inhoudsopgave van het gedrukte blad en statuten van de vereniging.

Islam en burgerschap

Marjan Beijering

Introductie

De stuurgroep Islam en Burgerschap is in 1996 opgericht door een aantal vooraanstaande moslims, nadat er eerder soortgelijke projecten waren opgezet door christenen en humanisten. De stuurgroep hield zich bezig met de relatie tussen normen, waarden en burgerschap, en de rol die islamitische organisaties hierbij kunnen spelen. Zij wilde het maatschappelijk debat binnen de moslimgemeenschap stimuleren, en deze waar relevant verbreden naar de gehele Nederlandse samenleving. Een recente activiteit van Islam en Burgerschap was de nationale Iftar op 27 November 2002, een landelijke bijeenkomst in het kader van de Ramadan (islamitische vastenmaand). Tijdens deze bijeenkomst kwamen 150 politici, vertegenwoordigers van islamitische organisaties en diverse kerkelijke gezindten, alsook vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties bijeen om gezamenlijk de vasten te breken. Tijdens de bijeenkomst voerden een rabbijn, een dominee, een pandit en een imam het woord. Coördinator Yassin Hartog: "Het betekent echt wel wat dat islamitische en joodse hotemetoten bij elkaar aan tafel zitten. Bij calamiteiten weten ze elkaar dan ook te vinden."

Het uitgangspunt van Islam en Burgerschap is, dat de islam een rijke bron van normen en waarden is, die door moslims kan worden aangewend om integratie in de Nederlandse samenleving te bevorderen, en het concept burgerschap nader vorm te geven. Dat gebeurt nu te weinig doordat veel moslims zich in een sociaal isolement bevinden. Dat is voor een deel te verklaren uit hun zwakke sociaal-economische positie, voor een ander deel is dat te wijten aan culturele factoren. In de beschutting van de eigen gebedshuizen en de eigen gemeenschap dreigen grote groepen moslims zich meer en meer af te zonderen van de Nederlandse samenleving. Islam en Burgerschap vindt dat moslimvolwassenen hun kinderen dienen voor te leven hoe zij aan de Nederlandse samenleving kunnen deelnemen. Zij moeten zich even goed bekommeren om hun leefomgeving en om het milieu als hun autochtone medeburgers en zich even actief als vrijwilliger inzetten voor een betere samenleving.

Deelnemers

De stuurgroep, inmiddels het bestuur van Islam en Burgerschap is een denktank van mensen met bestuurlijke ervaring. Zij worden ondersteund door een drietal projectmedewerkers, waaronder coördinator Yassin Hartog. De deelnemers aan de activiteiten verschillen per gelegenheid. Bij de startconferentie waren 250 sleutelfiguren uit de moslimgemeenschap aanwezig: mensen van koepelorganisaties, maatschappelijk werkers, sociaal culturele verenigingen, vrouwenverenigingen, studentenverenigingen en een netwerkorganisatie als TANS. Op de landelijke conferentie is het debat geïnitieerd, vervolgens zijn de discussies op lokaal niveau opgezet door werkgroepen.

Jongeren en vrouwen zijn, naast het moslimkader, belangrijke doelgroepen voor de stichting. Hartog: "Bij hen ligt de sleutel tot verandering. Bij vrouwen, omdat ze de kinderen opvoeden. Bij jongeren zie je dat ze voortdurend bezig zijn met het vinden van een modus tussen hun religieuze achtergrond en de eisen die de moderne samenleving stelt." Soms worden daarbij belangentegenstellingen zichtbaar, bijvoorbeeld als een groep jongeren met moskeebestuurders in gesprek raakt.

Hartog: "Jongeren willen meer aansluiting bij de moskee, ze vragen om preken in het Nederlands. Dan blijkt dat die moskeebestuurders niet zomaar bereid zijn de macht over te dragen. Wij proberen er aan bij te dragen dat het gesprek tussen die groepen gaande blijft."

Door de actuele ontwikkelingen is de druk op moslimgemeenschappen enorm toegenomen, meent Hartog: "Iedereen is ervan doordrongen dat er iets moet gebeuren. Jongeren gaan steeds meer het debat aan, zoals je zag bij de manifestatie 'Ben je bang voor mij'. Maar je ziet dat die eerste generatie ook in beweging komt."

Islam en Burgerschap stimuleert dat, maar zorgt er wel voor dat zij de achterban niet van zich vervreemd. "We opereren met enige voorzichtigheid," zegt Hartog daarover. Die voorzichtigheid uit zich in een rol op de achtergrond bij een manifestatie als 'Ben je bang voor mij' maar ook in de contacten die er na 11 september zijn gelegd tussen de Amerikaanse ambassade en moslimorganisaties.

Maar ook in de manier waarop wordt omgegaan met kwesties waarin religie een grote rol speelt.

Zo organiseerde Islam en Burgerschap twee discussiebijeenkomsten met moslimvrouwen over burgerschap. De eerste keer kwamen daar veel vrouwen met hoofddoek en lag de nadruk op de vraag wat een goede moslim is. Hartog: "De discussie werd bijna gevoerd op het niveau van wie de beste moslim was. Het is belangrijk om het daarover heen te tillen. Tijdens de tweede discussie hebben we dat gedaan door onderscheid te maken tussen religie en cultuur. Dan kun je ook laten zien dat nergens in de koran staat dat vrouwen geen opleiding mogen volgen. Zo geef je ze argumenten waarmee ze thuis de strijd kunnen aangaan. Want het is zoals Albayrak recentelijk zei: Je kunt vrouwen die emancipatie niet door de strot duwen. Dat moeten ze zelf bevechten".

Draagvlak

Het project wordt van het begin af aan ondersteund door het ministerie van Justitie. Door deze ontwikkeling te stimuleren wil Justitie, naast een verdergaande bewustwording onder moslims van diverse aspecten van burgerschap, onder meer bijdragen aan een goede samenwerking tussen moslim-organisaties op lokaal niveau, de lokale overheid en andere maatschappelijke instellingen. Inmiddels is men daar wel van mening dat Islam en Burgerschap breder ondersteund moet worden, in ieder geval inhoudelijk. Oud minister Hirsch-Ballin en het voormalige kamerlid Judith Belinfante zijn belangrijke pleitbezorgers geweest van Islam en Burgerschap. Verder hebben de bestuursleden en medewerkers uitgebreide netwerken die zich steeds meer verbreden.

Activiteiten en publicaties

Islam en Burgerschap reageert vaak op actuele discussies: 11 september, de kwestie El Mounni, radicale imams. Er is een vrouwenconferentie georganiseerd en er is met imams gediscussieerd over de scheiding tussen kerk en staat, conflicterende grondrechten, gelijke rechten van mannen en vrouwen en homoseksualiteit. Hartog: "Maar voorzitter Mohammed Sini heeft na de moord op Fortuyn ook bloemen gelegd in Rotterdam, samen met rabbijn Soetendorp."

In 2002 is er veel mediabelangstelling geweest voor de winnares van de Islam en Burgerschap prijs: Saida el-Hantali, initiatiefneemster en drijvende kracht achter het project "het Spiegelbeeld", een inloophuis voor Marokkaanse meiden in Amsterdam-Oost. Het Spiegelbeeld propageert een gelijkwaardige

waardering voor dochters en zonen, zodat meiden zich gelijkwaardig kunnen voelen aan jongens en daarmee de voedingsbodem voor seksueel misbruik verdwijnt. Ook wil het project bevorderen dat Marokkaanse meiden volwaardig kunnen deelnemen aan de Marokkaanse gemeenschap en aan de Nederlandse maatschappij als geheel. In het najaar van 2002 startte Islam en Burgerschap met een Brede Maatschappelijke Dialoog (BMD) over homoseksualiteit en religie, levensbeschouwing en ethiek. De doelstelling van deze dialoog is het initiëren en ondersteunen van (lokale) dialoogactiviteiten door moslims in hun woon-, werk- en leeromgeving. In de dialoog staan de grondwettelijke vrijheden van de Nederlandse samenleving centraal, evenals de daaruit voortvloeiende gelijkheidsbeginselen, waaronder seksegelijkheid en homoseksualiteit. De dialoog wordt georganiseerd in samenwerking met de Stichting Yoesuf, het COC Nederland en het Humanistisch Verbond. Herman Meijer, voorzitter van de adviesgroep BMD en voormalig wethouder minderheden van Rotterdam, verwoordde de aandachtspunten van de adviesgroep. De verschillende groepen in de samenleving moeten elkaar proberen te begrijpen. Als er wederzijds begrip is, moeten die inzichten gemarkeerd worden, zodat ze in andere gesprekken duidelijk gemaakt en toegepast moeten kunnen worden.

De website van Islam en Burgerschap is een belangrijke spil in de organisatie. Via de website worden belangstellenden op de hoogte gehouden van actuele informatie zoals aankondigingen, persberichten en verslagen van bijeenkomsten. Via een prikbord of chatbox wordt de mogelijkheid geboden om de publieke discussie voort te zetten. Onderwerpen waar momenteel over gediscussieerd wordt zijn: 11 september, islamitische feestdagen, kleding, maatschappij en identiteit, relaties.

In het kader van het tweede beleidsprogramma van Islam en Burgerschap programma (2001-2003) staan de volgende activiteiten op de rol:

- een weekend voor Marokkaanse imams over waarden en normen
- een grote internationale islamconferentie in januari 2003
- de ontwikkeling van gespreksmappen voor lokale moslimorganisaties
- de publicatie van een Wie is Wie van islamitisch Nederland
- discussiebijeenkomsten voor jongeren in een nieuwe vorm
- een Open Moskeeëndag
- de lancering van een chatmogelijkheid op de I&B-website

Tenslotte is “Hou je vast aan je dromen” de titel van een essaybundel waarin jonge moslims schrijven over burgerschap. De bundel is kosteloos aan te vragen bij het secretariaat van Islam en Burgerschap.

Organisatie

Islam en burgerschap is in 1996 opgericht als een stuurgroep, die de drijvende kracht vormde achter het project Islam en Burgerschap. Per 1 september 2002 is Islam en Burgerschap een stichting. De Stuurgroep is vanaf die datum het bestuur van de Stichting Islam en Burgerschap. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door Mohamed Sini, voorzitter en Fadime Örgü, vice-voorzitter.

Hartog: “Aanvankelijk is Islam en Burgerschap opgezet als een project voor een jaar. De financiën liepen via de Nederlandse Gezinsraad, die al een subsidierelatie met het ministerie had. Maar inhoudelijk hebben we niets met elkaar te maken en dus is het goed dat we nu een eigen rechtspersoon zijn.”

De stuurgroep, het bestuur functioneert als denktank. De coördinator en de twee medewerkers ontwikkelen ook plannen, waar de stuurgroep vervolgens op reageert. De kracht van de organisatie is de enorme expertise die er is over de doelgroep. “Iedereen roept maar wat, maar wij weten het. Als er iets georganiseerd moet worden over islam en homoseksualiteit, weten wij de juiste mensen en het juiste kader te vinden.”

De zwakte van de organisatie is het feit dat Islam en Burgerschap niet structureel gesubsidieerd wordt. “Het is iedere keer weer sappelen om de jaarbegrotingen rond te krijgen. Het kost veel moeite om uit te leggen hoe goed we het doen en hoe knap dat is, zeker gezien het feit dat we zo’n kleine organisatie zijn.”

Financiën

Islam en burgerschap wordt gefinancierd door het Ministerie van Justitie. De projectperiode loopt echter in april 2003 af. Hartog: “Daarna zal het van de politiek afhangen of we zullen overleven.” Voor het tweede beleidsprogramma, dat een looptijd van twee jaar heeft (2001-2003) staat er € 350.000 op de begroting voor de personeels- en bureaukosten en € 125.000 voor de activiteiten. Bij gelegenheid (wanneer er bijvoorbeeld lokale discussiebijeenkomsten worden georganiseerd) komen daar inkomsten uit gemeentelijke subsidies bij.

Ontwikkeling

Hartog vindt Islam en Burgerschap een succes en merkt dat de stichting ook in de politiek gewaardeerd wordt. Hij is betrokken bij de oprichting van het Contactorgaan Moslims en Overheid, dat in de toekomst vertegenwoordiger van en aanspreekpunt voor de Nederlandse moslims zal zijn. Een CMO is nodig om situaties te voorkomen zoals die er in de afgelopen jaren veelvuldig geweest zijn: “Regelmatig werden er zo’n zestig moslimvertegenwoordigers door ministeries uitgenodigd voor overleg, rijp en groen door elkaar. Islam en Burgerschap zal blijven bestaan als onafhankelijke denktank, zo is de gedachte. “Er zijn nog heel veel discussies die opgestart moeten worden. Jongeren hebben veel behoefte aan antwoorden die moslimautoriteiten niet altijd kunnen geven, omdat ze de Nederlandse samenleving niet kennen.”

Informatie

Veel verslagen zijn in te zien op de website: www.islamenburgerschap.nl

Of op te vragen via secretariaat@islamenburgerschap.nl

Telefonisch of schriftelijk bestellen kan ook:

Islam en Burgerschap
Lange Voorhout 86
2514 EJ Den Haag
Tel. (070) 330 60 62

Vrouw Kind Centrum "De Spiegelning" (Moedercentrum Leiden)

Marjan Beijering

Introductie

Het Vrouw Kind Centrum (VKC) De Spiegelning is gehuisvest in een souterrain, in een wijk vol lage flats die kort na de oorlog zijn gebouwd. Bezoekers komen binnen in de keuken en gaan het trapje af om de huiskamer te betreden. Daar zitten om een salontafel heen drie Marokkaanse vrouwen, twee moeders met jonge kinderen en een oudere vrouw. De andere zes vrouwen zijn medewerksters, de Marokkaanse Houria Moussaten is de jongste. De andere zijn Nederlands, drie van hen zijn moslim en dragen een hoofddoek. Asya de Mey is een van hen, zij is als secretaris/penningmeester samen met haar zus Lydia Gijsman -de Mey en Rachma Bergamin, de drijvende kracht achter het ontstaan van het VKC De Spiegelning. Houria is sinds een jaar als lid van de kerngroep en bestuurslid een onmisbare kracht.

Lydia de Mey vertelt hoe ze in juni 2000 met het VKC begonnen zijn. "Een groep vrouwen had het initiatief genomen voor een moedercentrum, maar zij werkten slecht samen, wilden teveel hun eigen toko in zo'n centrum onderbrengen en stopten er uiteindelijk mee. Wij kenden een van die vrouwen goed, zij vroeg ons of we het idee niet wilden oppakken. Dat hebben we toen gedaan. Als iemand je vraagt of je op zijn plant wilt passen doe je dat ook. Uiteindelijk blijkt het dan een boom te zijn waar ook nog vruchten aan komen."

De initiatiefneemsters hebben vervolgens in hoog tempo een aantal vaardigheden onder de knie gekregen. "In het begin wisten we van niks, we hebben onszelf dan ook danig moeten bijscholen op het gebied van public relations en communicatie, fondswerving en computers. Want we wilden wel zo professioneel mogelijk voor de dag komen." Momenteel is het Vrouw Kind Centrum (VKC) alleen op maandagochtend geopend (9-13 uur). Tot voor kort was het centrum ook op donderdagochtend open, maar er waren te weinig vrijwilligers om dat te kunnen bolwerken. Bovendien is de ruimte beperkt, behalve een keuken en een huiskamer annex speelkamer mag het VKC gebruik maken van het kantoor van de Stichting Pastoraal Buurtenwerk, achter de huiskamer.

De Spiegelning heeft van de gemeente Leiden een nieuw pand gekregen, aan de Langegracht.

Na verbouwing en inrichting zal De Spiegelning daar in maart 2003 naar toe verhuizen.

Doelen

De eerste doelstelling van De Spiegelning is ontmoeting in een open en veilige sfeer. Asya de Mey: "We zetten de deur open en laten weten: je mag er zijn, of je nu kinderen hebt of niet, wel of geen opleiding en wat je leeftijd ook is."

Lydia Gijsman had indertijd graag zelf een moedercentrum willen bezoeken: "Dan was ik niet in zo'n isolement terecht gekomen. Daarnaast vind ik het belangrijk dat je ontwikkeling niet stil staat als je kleine kinderen hebt. Dat je kinderen hebt zou je niet moeten belemmeren in je sociale contacten en zelfontplooiing."

In het projectplan dat twee jaar geleden werd geschreven, wordt gesproken over het opheffen van het isolement en het opdoen van praktijkervaring, want "velen hebben deskundigheden en vaardigheden die om diverse redenen niet benut worden". Het VKC wil een plek zijn waar vrouwen zich bewust worden van hun eigen kwaliteiten, waar zij elkaar ondersteunen en waar hun zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde toeneemt. Houria Moussaten kwam voor het eerst naar het VKC toen haar kind drie jaar oud was. "Dat ik mijn kind kon meenemen was fijn, want thuis kwamen de muren op me af. Ik had wel over kinderopvang nagedacht, want ik heb er zelf jarenlang in gewerkt. Maar je inkomen moet wel heel hoog zijn wil je dat kunnen betalen. En mijn moeder wilde niet meer dagelijks oppassen.

In "De Spiegelning" kwam ik al snel in het team, de kerngroep. Ik heb heel veel geleerd en vind het nog steeds een fantastisch initiatief. Ik heb een PR-cursus gedaan en een computercursus. Voor mij was het een duwtje in mijn rug. Ik ben nu aan het solliciteren naar een baan in de verzorging maar wil uiteindelijk een secretaresseopleiding gaan doen."

Deelnemers

De meeste deelnemers zijn vrouwen met jonge kinderen, die nog niet naar school gaan. Vooral nog zijn het vooral Marokkaanse vrouwen die naar het VKC komen. "In ons team zitten veel vrouwen die Marokkaanse vrouwen aantrekken," meent Asya. "Een aantal Nederlandse medewerksters is mos-

lim. Helaas is dat voor andere vrouwen soms een drempel, niet iedereen kijkt door die hoofddoek heen."

Nu wordt er momenteel weinig aan de werving van nieuwe deelnemers gedaan. De ruimte waarin het VKC nu zit, is beperkt. Als er nieuwe vrouwen komen, zijn die vaak door een ander meegenomen. Af en toe worden er vrouwen door instanties doorgestuurd. De bestuursleden willen de werving van nieuwe deelnemers weer oppakken als zij in het nieuwe centrum zitten.

De meeste vrouwen die in de beginperiode bij het centrum betrokken waren, zijn dat nog steeds. Voor het VKC is het lastig dat zij niet naast hun opleiding betaald in De Spiegeling kunnen werken. I.D.banen en Melkertbanen zijn alleen beschikbaar voor vrouwen die een uitkering hebben. Die hebben veel vrouwen niet, zij leven van het inkomen dat hun man verdient.

Zodoende zijn alle medewerkers onbetaalde medewerkers. "Vrijwilligers willen we niet genoemd worden, dat klinkt te vrijblijvend," zegt Lydia. Het VKC geeft een onkostenvergoeding van € 4,50 per ochtend. Als iemand een cursus geeft krijgt ze daarvoor een vergoeding. Het werk zou eigenlijk wel betaald moeten worden, vindt iedereen, want dat is nu juist een van de pijlers van de moedercentra: vrouwen moeten betaald worden voor het werk dat ze doen en een eigen inkomen verwerven.

De Spiegeling gebruikt nadrukkelijk de naam Vrouw Kind Centrum. Maar ook vrouwen zonder kinderen of oudere vrouwen zijn welkom. Volgens de bestuursleden bestaat de groep bezoekers uit ongeveer 25 vrouwen, waarbij zo'n 15 kinderen horen. Er komen het meest Marokkaanse vrouwen, een paar Surinaamse en Nederlandse vrouwen en af en toe een Turkse. Er wordt niets gevraagd van de bezoekers, behalve dat ze zich houden aan de huisregels: niet roken, geen alcohol, geen huisdieren.

Het VKC krijgt veel vragen van vrouwen, ze willen bijvoorbeeld graag naailes of computerles. Maar de ruimte om meer te doen is beperkt. Bovendien is de stap om zelf iets te gaan doen voor velen te groot. Lydia: "Als je vraagt of mensen iets willen doen, merk je dat het vaak lastig is. Alleen voor koken krijg je gemakkelijk mensen. Bij andere activiteiten zijn vrouwen terughoudend."

Toch zijn de vrouwen die nu medewerkster zijn, begonnen als bezoeker. Zij zijn nu gastvrouw of begeleiden activiteiten. Zij vormen het team, maar het is volgens de bestuursleden lastig om ze de kerngroep in te trekken. Het idee dat er geen centrum is als niet iedereen meehelpt, leeft niet. Houria: "Sommige vrouwen denken dat wij gewoon betaald worden voor wat we doen." Lydia: "Of dat ik

me thuis verveel, omdat ik al grote kinderen heb." De donderdagochtend is opgegeven omdat er te weinig vrijwilligers waren. Als er straks meer ruimte is, zijn er meer mogelijkheden voor activiteiten en zal het beleid ten aanzien van de medewerkers ook meer vorm krijgen.

Draagvlak

Het moedercentrum is gevestigd in Leiden Noord, een van de armere wijken in Leiden. Een naoorlogse arbeiderswijk met relatief veel goedkope huurwoningen. De culturele diversiteit is groot en de verschillende groepen hebben weinig contact met elkaar. De gemeente wilde hier aanvankelijk geen moedercentrum. Er waren al vrouwenactiviteiten in Noord, maar volgens de bestuursleden vonden die vooral 's middags en 's avonds plaats. "Veel moeders moeten dan thuis zijn voor de kinderen. Of ze kunnen om andere redenen de deur niet uit." Veel vrouwen stappen ook niet zomaar een buurthuis binnen. De koffie is er te duur en er hangen bijvoorbeeld jongeren rond die ze eng vinden. Het startniveau van de cursussen is er vaak nog te hoog.

Het VKC biedt activiteiten aan op het laagst mogelijke niveau, ze zijn voor iedere vrouw toegankelijk. "We hebben hier vrouwen gehad die in het begin alleen bij de deur bleven staan, die zitten nu op de bank te vertellen. Maar ook kinderen die aan hun moeder vastklitten en nu zelf spelen." Dat er geen mannen binnen komen speelt ook een rol, ook voor vrouwen die in het verleden last hebben gehad met mannen, die voelen zich hier veilig.

De gemeente is wel bezig geweest met een moedercentrum in Zuidwest, maar dat initiatief is nooit van de grond gekomen. De Spiegeling is tegen wil en dank in een jaar tijd opgezet. Lydia zegt daarover: "Wij zijn altijd pragmatisch geweest. Werkt plan A niet, dan zetten we plan B in gang. Het scheelde dat we geen verschillende belangen hadden. Ons enige belang was het opzetten van het centrum."

Eén beleidsmedewerker van de gemeente heeft de plannen altijd gesteund. En de politiek is bewerkt door alle vrouwelijke raadsleden uit te nodigen op de koffie en hen uit te leggen wat ze wilden en wat daarvoor nodig was. Dat hielp, met name de raadsleden Marjan de Jonge (CDA) en Sita Dewkalie (GrL) zijn voor hun belangen opgekomen. De VKC-vrouwen zijn ook naar raadsvergaderingen gegaan om te kijken hoe het er daar aan toe ging. In een commissievergadering bleek dat de wethouders aanvankelijk uitgesproken negatief waren over het plan: "Je hebt toch dat imago van een beetje koffiedrinken en kletsen." Dat de vrouwelijke raadsleden wel enthousiast waren heeft geholpen, uitein-

delijk waren alle vijf de wethouders voor. "De schoonheidsprijs kregen we niet, zeiden ze, maar ze hadden wel bewondering voor ons doorzettingsvermogen."

Zo heeft de Spiegeling na twee jaar toch een nieuw, groter pand weten te regelen. Andere vrouwenorganisaties, De Taalschool bijvoorbeeld, zullen op andere dagen van de ruimtes gebruik maken.

De keuze om met een kleine groep een stichting te vormen en eerst de huisvesting te regelen, heeft nadelen, vinden de bestuursleden. "Als wij, de leden van de kerngroep, wegvallen, dan houdt De Spiegeling op te bestaan. Vlak nadat we begonnen, hebben we een dieptepunt gekend. Asya heeft het moedercentrum toen drie maanden alleen gedraaid omdat een van ons ziek werd en een ander zich terug trok. Pas toen zij in februari 2001 terugkwamen is het VKC écht begonnen. Nu proberen we het team sterk te maken door goede trainingen te volgen."

Begeleiding

Het netwerk van moedercentra was belangrijk vanwege de uitwisseling van informatie. Het VKC heeft ook ondersteuning gehad van PJ partners en het LCO.

Maar het belangrijkste was de hulp van Martin van der Velde, pastoraal buurtenwerker. Hij was van het begin af aan betrokken bij het VKC en heeft inmiddels van zijn werkgever drie uur per maand gekregen om De Spiegeling te ondersteunen. Na de verhuizing zal hij dat in principe blijven doen. Als er geld is voor het aanstellen van een vrouwenwerkster, zal hij zijn taken aan haar overdragen. "Het is soms lastig dat hij een man is, hij kan toch niet mengen met de bezoekers."

Het VKC heeft Van der Velde's kennis op het gebied van buurten, fondsen en politiek goed kunnen gebruiken. Lydia: "Hij leerde ons structureel te denken, een lijn uit te zetten. We hebben daar heel veel aan gehad. Als je zoiets opzet met allemaal leken heb je iemand nodig die je af en toe kan ondersteunen. Want in het begin hadden we alleen het telefoonnummer van het LCO en een stapel oude notulen."

Werkwijze

In De Spiegeling worden vrouwen gestimuleerd om deel te nemen aan activiteiten. Er is een programma dat uit vier onderdelen bestaat die steeds terugkomen. Eens in de vier weken is er een thema-ochtend, waarin onderwerpen als weerbaarheid en gezondheid aan bod komen. Vrouwen bereiden de ochtenden zelf voor, zo nu en dan wordt er een deskundige uitgenodigd, een diëtiste bijvoorbeeld. De week erop is er een tafelactiviteit, een creatieve

ochtend waarop vrouwen zelf iets maken. In de derde week is er aandacht voor beweging.

Momenteel is dat yoga maar er is ook wel eens aandacht geweest voor zelfverdediging. In de kleine ruimte waarin het VKC nu gevestigd is, is dat echter geen doen. Op de vierde ochtend is er een verwendag, vrouwen kunnen dan worden behandeld door een professionele specialist. De week erop begint de cyclus opnieuw.

Vrouwen kunnen komen wanneer ze willen en de activiteiten zijn gratis, een enkele keer wordt een klein bedrag gevraagd. Als medewerker hebben vrouwen de mogelijkheid om deel te nemen aan cursussen en trainingen. Een groot voordeel is dat het goed mogelijk is om scholing en het opdoen van werkervaring te combineren met de zorg voor kleine kinderen.

De huidige bezoekers hebben via - via gehoord over het VKC. De medewerksters hebben flyers uitgedeeld, er zijn artikelen in kranten verschenen en TV west heeft een item aan het centrum gewijd. Met die PR werd bekendheid van het centrum beoogd, meer dan het de bedoeling had om bezoekers te trekken.

Naar buiten toe bestaat het netwerk van het VKC uit vrouwelijke raadsleden en medewerkers van het maatschappelijk werk, de sociale dienst, Raad en Daad (raadslieden), Waves (vrijwilligersorganisatie). Er is contact met het buurthuis waarin een internetcafé en een bibliotheek is gevestigd. Het nieuwe centrum ligt formeel in een andere wijk, maar is niet ver van de huidige plaats van het VKC. Daar willen ze in ieder geval drie dagen per week gebruik van maken. Per dag is er ruimte voor maximaal 50 vrouwen. De ochtend wordt wellicht uitgebreid naar een hele dag van 9-16 uur, "want in drie uurtjes kan je bijna niets doen".

Organisatie

De initiatiefnemers van het VKC besloten al heel snel om een stichting op te zetten. Lydia: "Naar de politiek en naar fondsen toe was dat de beste manier om serieus genomen te worden. Anderen vinden het beter om eerst een stevige groep te vormen, maar het blijft een kip-of-ei vraag. Dit pand is gewoon te klein, biedt niet de mogelijkheid om meer te doen met meer mensen."

In principe kan iedere vrouw deelnemen aan de kerngroep, waar beslissingen genomen worden en activiteiten worden bedacht. Uit de kerngroep is een bestuur gevormd dat beleid maakt, doelstellingen formuleert, externe contacten onderhoudt en verantwoordelijkheid draagt voor gebouw en financiën. De bestuursleden hebben een voorbeeldfunctie voor de 'passieve' bezoekers. Asya, Lydia, Houria en Rachma vormen de kerngroep en zijn ook bestuursleden. Daarnaast zitten er nog twee

'stille' leden in het bestuur. Lydia: "Omdat Asya en ik zussen zijn, moest het bestuur uit meer mensen bestaan." Dat de kern van het VKC bijna samenvalt met het bestuur komt doordat De Spiegeling zelfstandig is. Meestal valt zo'n centrum onder het bestuur van een welzijnsstichting. Die autonomie is een voordeel, maar brengt ook veel werk met zich mee: "Het tekenen van het contract, de aannemer, de inrichting van het pand: we doen het allemaal zelf. Het is ontzettend leerzaam."

Idealiter heeft het VKC in de toekomst vaste medewerkers in dienst die het beleid uitvoeren en zorgen voor de dagelijkse gang van zaken. Een vrouwenwerkster, die een aantal uitvoerende taken op zich neemt, staat ook op het verlanglijstje. Asya: "Maar we willen geen leiding boven ons, daar hebben we de afgelopen twee jaar te hard voor gewerkt. Iemand naast ons is prima. We willen graag iemand via een ID of Melkert baan aanstellen. Als eerste zouden degenen die al die tijd het werk gedaan hebben daarvoor in aanmerking komen, wijzelf dus. Daarom gaan we volgend jaar de opleiding tot cultureel werkster volgen. Als er een betaalde functie komt, dan willen wij gehonoreerd worden."

Maar vooralsnog is het zo dat de vier leden van de kerngroep het VKC draaiende houden. Zij worden wel ondersteund door gastvrouwen die de bezoekers verwelkomen, koffie schenken en een praatje maken. De gastvrouwen creëren een sfeer van saamhorigheid, die tegelijkertijd wel open moet zijn voor nieuwelingen. Voor de leden van de kerngroep/het bestuur is het lastig om de verschillende functies naast elkaar te doen. "Je bent een duizendpoot die voortdurend van rol wisselt. De taken zijn nog teveel verstrengeld." Asya: "De rol van gastvrouw, daar ben ik bijna vanaf. Maar als bestuurslid heb ik nog steeds een dubbele taak, die van penningmeester/secretaris." Haar zus Lydia is voorzitter, maar ze schenkt nog steeds koffie op maandagochtend.

Financiën

Het VKC krijgt subsidie voor activiteiten, maar nadrukkelijk niet als moedercentrum. "Blijkbaar willen ze niets meer met dat idee." Het nieuwe pand wordt door de gemeente ter beschikking gesteld en ook de huur wordt door hen betaald. Voor de verbouwing en inrichting worden fondsen aangeschreven. "We hebben contact gehad met het fonds 1818. We nemen opnieuw contact met hen op als de voorbereidingen voor het pand in een verder gevorderd stadium zijn en er een duidelijke begroting is." Het VKC hoopt dat het fonds 1818 het grootste deel van de verbouwingskosten, ongeveer € 20.000 op zich zal nemen. Voor de inrichtings-

kosten zullen er andere fondsen aangesproken moeten worden. In totaal denkt het VKC € 50.000 nodig te hebben.

De Spiegeling rekent op een bijdrage van de gemeente voor haar activiteiten van € 25.000 (in 2001 kregen zij 14.000 gulden voor een kwartaal). Verder is er nog wat geld over van een aantal start-subsidies van Cordaid, PIN/SKN en de Stichting Rotterdam. Asya: "Dat waren allemaal bedragen onder de € 5000, maar we hebben zuinig aan gedaan. Het Brugfonds van de gemeente Leiden heeft een gedeelte van de notariskosten betaald." De grootste kostenposten waren notariskosten, kantoormiddelen (telefoon, postzegels, papier, computer), PR-kosten (flyers) en de kosten voor deskundigheidsbevordering. De huisvestingskosten waren tot nu toe laag.

De vergoedingen voor de medewerksters vormen een groot knelpunt. Asya: "We moeten daar steeds constructies voor bedenken. Soms kunnen ze cursussen volgen op kosten van het VKC. Verder is er een onkostenvergoeding van € 4,50 per dagdeel." Deelnemers betalen € 0,70 per dagdeel en eenmaal per maand betalen ze voor het materiaal dat gebruikt wordt op de verwenochtend.

De bestuursleden weten inmiddels dat het verkrijgen van geld uit fondsen erg veel tijd en inspanning kost. "Het gaat nooit in één keer. Je moet uitgebreide aanvragen indienen waarbij je zoveel mogelijk informatie geeft." Het VKC heeft tot nu toe alleen voor specifieke onderdelen geld aangevraagd bij fondsen. "We zijn nog zo klein dat een andere manier nog geen zin heeft. Dit pand is de leerschool, straks gaan we echt beginnen."

Informatie

VKC De Spiegeling
Bernhardstraat 32
2316 RA Leiden

Vanaf circa maart 2003
Langegracht 57
2312 NW Leiden
Contactpersoon Lydia Gijsman-de Mey (voorzitter)
Tel. (071) 522 11 53 (maandagochtend)

Informatiemateriaal: folders
Website <http://www.opbouwwerk.nl/moedercentra/Home.html>